

Landskap: Småland Upptecknat av: Leif Eeg-Olofsson
 Härad: Västra Adress: St. Algatan 6, Lund
 Socken: Nydala Berättat av: Karl Gustaf Andersson
 Uppteckningsår: 1945 Född år 1862 i Nydala

Namn på påskveckans dagar. s.1

Sola dansar påskadans morgon.

Årseldar.

Palmer.

"

s.2

Övernaturliga väsen.

Väderleksmärken.

"

s.3

Skördemärke.

Mördares och självspillingars begravning.

Utrustning med de döda.

Fånga rävungar helig torsdag.

Skomakarminnen.

s.4-6

Några barnlekar.

s.7

Offerhöggar.

s.8-9

Skriv endast på denna sida!

M. 9979:/.
Landskap: Småland Upptecknat av: Leif Eeg-Olofsson
Härad: Västra Adress: St. Alg. 6, Lund
Socken: Nydala Berättat av: Karl Gustaf Andersson
Uppteckningsår: 1945 Född år 1862 i Nydala

Namn på påskveckans dagar.

Palmsöndag, svarta måndag, vita tisdag, dymmelonsdag, skära torsdag,
långa fredag, påskalördag.

Sola dansar på påskadans morgon.

Folk sa, att sola dansar på påskadans morgon. Jag har sett efter
många gånger, men jag har aldrig sett det. Men folk gick upp och såg.

Årseldar.

Här i Nydala har det alltid varit påskeldar. I min ungdom hade de
en på Ekekullen i Moboda. Jag var aldrig med, för jag bodde så långt inne
i skogen, men jag vet, att folk lekte vid elden.

Vi har också valborgsmässoeld här. Den kallas med det namnet men
mest majeld. - Några andra eldar har vi inte.

"Palmer."

I god tid för att palmerna skulle vara färdiga till palmsöndag,
tog en in grenar av salle (säl) och drev dem. Salle var den riktiga palmen,

Ifyll endast ovanstående uppgifter!

M. 9979:2.

Landskap: Småland Upptecknat av: Leif Eeg-Olofsson
Härad: Västra Adress: St. Alg. 6, Lund
Socken: Nydala Berättat av: Karl Gustaf Andersson
Uppteckningsår: 1945 Född år 1862 i Nydala

men en kunde också ha pile, vide och andra arter.

Övernaturliga väsen.

Skogssnuvan var gramm. En skulle vara rädd för henne och aldrig röra henne. Hon var som ett skal. Sjöfrua tala min morfar om. Hon var gramm. Odens jakt for mellan Ekåsaberget vid Skuggebo och Trollaklippe i Voxtorps socken. Det var fåglar, som skällde som hundar, både grovt och fint. Ibland smäll det, som det hade jagat. Oden, det var skytten, det.

Väderleksmärken.

När en väderson visade sig, blev det annat väder.

När sola går ner i säck, blir det regn.

När sola skiner på de västra molnen, blir det regn.

Om åska går åt Skåne,

kommer ho inte igen på e måne;

om ho går åt norr,

kommer ho igen om tre dar.

Ifyll endast ovanstående uppgifter!

M. 9979:3.

Landskap: Småland Upptecknat av: Leif Eeg-Olofsson
Härad: Västra Adress: St. Alg. 6, Lund
Socken: Nydala Berättat av: Karl Gustaf Andersson
Uppteckningsår: 1945 Född år 1862 i Nydala

Mattias kastar den hete stenen i sjön.

Skördemärke.

När aspa bär palm,
blir låå full av halm.

Mördares och självspillingars begravning.

Mördares och självspillingars lik fick inte föras genom kyrkoportens utan skulle tas över muren. De begravdes på norra delen av kyrkogården.

Utrustning med döda.

En havande kvinna som dog skulle ha med sig i graven kläder att linda barnet med. Ella kom hon tillbaka och ville ha det.

Fånga rävungar på helig torsdag. (10. 4. följande dag)

I min ungdom bruka folk gå ut och fånga rävungar helig torsdag. De hade för sig, att den dan hade rävnonan sina ungar ute.

Ifyll endast, ovanstående uppgifter!

M. 9979:4

Landskap: Småland Upptecknat av: Leif Eeg-Olofsson
Härad: Västra Adress: St. Alg. 6, Lund
Socken: Nydala Berättat av: Karl Gustaf Andersson
Uppteckningsår: 1945 Född år 1862 i ~~XXXX~~ Nydala

Skomakarminnen.

Vid tretton års ålder blev jag lärpojke. Det första jag fick lära var att becka tråd och göra skoppliggår. Allt gjordes ju utan maskin på den tiden. På den tiden var det antingen så, att en betalte första året och fick betalt det andra, eller att en gick gratis två år. Jag hade 1:50 i veckan i tre år, sen fick jag lite högre. När det var högst, var det 3:50 i veckan och fria halvsulor. Jag var sex år i tjänst hos Hallberg i Ohs, som var bruksskomakare. Han satt för det mesta hemma och gick sällan omkring i stugorna. Han gjorde 170-180 par skor om året till tjänstefolket vid Ohs och andra gårdar, som hörde till Ohs.

Jag var som barn i huset. Klockan 3-4 steg jag upp, för när mästern kom klockan 5, skulle det vara eldat i verkstan. Då fick jag kaffe med eller utan smörgås. Frukosten var klockan 9. Mest var det potater och lite sogel. Middan var klockan 1. Det var mest potatesoppa eller ärtevälling. Lite brö kunde en få, men det var inte vidlöstigt. Så var det kvällsmat kl. 8,

Ifyll endast ovanstående uppgifter!

M. 9979:5

Landskap: Småland Upptecknat av: Leif Eeg-Olofsson
Härad: Västra Adress: St. Alg. 6, Lund
Socken: Nydala Berättat av: Karl Gustaf Andersson
Uppteckningsår: 1945 Född år 1862 i Nydala

och då var det alltid gröt, mjölkgröt på korn eller råg. - Efter tre år ville jag stä me hos en annan för 3:75 i veckan. När Hallberg ville ha me kvar, sa jag, att då fick det inte fattas brö på bordet.

Hallbergs hade två rum och kök. Köket var så litet, att ingen låg där om natten. Så var det verkstan och ett rum till. I det rummet låg vi nie personer. Jag låg i samma soffa som Hallbergs pojk. Hallberg och frun och en liten pojk låg i samma säng, och fyra flickor i en annan.

Sulning och klackning kostade då 15 öre för fruntimmersskor och 25 öre för herrskor. Det var bara arbetslönen, för virke släppte folk till själva. Ett par stövlar kostade 1 krona och ett par känger 50, 60, 75 öre. När jag hade blivit min egen och höjde priset till 1:25, sa Lena på Hunnavik te sina pojkar, att de skulle spara på skorna, för skomakarn hade höjt med 25 öre. Så småningom gick priset upp till 2 kronor. Det kostade ett par stövlar före förra kriget.

Jag var hos Hallberg i sex år, och sen gifte jag me. Då gick jag om-

Ifyll endast ovanstående uppgifter!

M. 9979:6.

Landskap: Småland Upptecknat av: Leif Eeg-Olofsson
Härad: Västra Adress: St. Algatan 6, Lund
Socken: Nydala Berättat av: Karl Gustaf Andersson
Uppteckningsår: 1945 Född år 1862 i Nydala

kring i stugera och gjorde skor. Jag hade satt me före å göra ett par stövlar om dan. Ibland kunde en sitta oppe hela nätterna. Ett redigt fruntimmer kokte kaffe ibland då.

Skomakare och skräddare fick alltid bättre mat. En fick kaffe, när en kom opp. Frukost fick en vid 10-tiden, middag kl. 2-3, aftonvardskaffe vid 5-6 och kvällsmat kl. 9. En fick alltid kaffe med kaker. På somliga ställen låg en i samma rum som familjen, på andra låg en på vinden. En låg aldrig i samma säng som nån annan.

Ifyll endast ovanstående uppgifter!

M. 9979:7.

Landskap: Småland Upptecknat av: Leif Eeg-Olofsson
Härad: Västra Adress: St. Alg. 6, Lund
Socken: Nydala Berättat av: Karl Gustaf Andersson
Uppteckningsår: 1945 Född år 1945 i Nydala

Några barnlekar.

Jägare. - Ett barn är jägare och har två andra barn till hundar.

Hundarna tar fatt de andra i leken, jägaren sticker de fångade med en käpp. De infångade bli också sedan hundar, tills alla är fångade.

Puttla kribbo. - En av deltagarna räknar långsamt till 100, och under tiden gömmer sig de andra barnen. Den som räknat skall nu finna de andra och ta fast dem. De andra kan undgå att fångas, om de osedda kan smyga sig fram till fasttagarens "bo" och spotta där på stenen.

Höka-höne-leken. Tafattleken.

Ifyll endast ovanstående uppgifter!

M. 9979:8.

Landskap: Småland Upptecknat av: Leif Heg-Olofsson.....
Härad: Västra Adress: St. Alg. 6, Lund.....
Socken: Nydala Berättat av: Karl Gustaf Andersson.....
Uppteckningsår: 1945 Född år 1862 i Nydala.....

Offerhögar.

Förr i världen fanns det fullt av offerhögar efter vägarna. När jag var elva år, gick jag till Jönköping första gången, och då fanns det fullt av offerhögar vid vägen. De kallades också offerbål eller vådhögar. En var så rädder för de där högarna, när en var liten, så en våga inte gå nära dom. En fick inte röra dom. Men så blev det riksdagsbeslut för en 60 år sen, att de skulle tas bort.

Där någon hade blivit dödad eller dö~~tt~~ genom olycksfall, skulle de som gick förbi kasta en pinne eller en sten. Stenen kune vara hurdan som helst. Somliga kasta en batting. De hade för sig, att det skulle bli olycksfall, om de gick förbi utan att lägga nånting på högen. En del var rädda för spöken vid högarna.

Det låg en hög strax under berget vid Möa. Det var efter en utsocknes kakelugnsmakare, som var full och stjalpte där med vagnen. Det hände, när jag var åtta år, för det var det året min bror August blev konfirmerad,

Ifyll endast ovanstående uppgifter!

M. 9979:9.

Landskap: Småland Upptecknat av: Leif Eeg-Olofsson
Härad: Västra Adress: St. Alg. 6, Lund
Socken: Nydala Berättat av: Karl Gustaf Andersson
Uppteckningsår: 1945 Född år 1862 i Nydala

och han är sex år äldre än jag. De diktade en visa, för det hände så mycket
det året. Jag minns bara lite av den.

Grisen på isen,
och käringa i spisen,
och Naska-Pelle på skän^vet
och hästen i sundet,
och kakelugnsmakarn i Möelund.

Barnramsa vid lek.

Ene, bene, buse, ~~papp~~,
du slapp
att sitta i din faders gamla hatt.
Gack ut.

Ramsa för spådom av prästaskalle (prästkraige).

Gifta de-knippa de-gå sådän.

Ifyll endast ovanstående uppgifter!

M. 9979:10.

Landskap: Småland Upptecknat av: Leif Eeg-Olofsson
Härad: Västra Adress: St. Alg. 6, Lund
Socken: Nydala Berättat av: Karl Gustaf Andersson
Uppteckningsår: 1945 Född år 1862 i Nydala

Vädervind.

När en värvinn kom, skulle det bli ombyte av väder. Det var farligt med värvinnen. En skulle kasta något stål i den.

Kvinna med segerhuva.

För omkring 30 år sen var jag i Sandvik och gjorde skor. Då blev det skogsbrand, för åskan slog ner i en gran och en myrstack. Dottern där, Helen, var född med segerhuva. Hon måste gå till branden, gick runt där, och elden slocknade. Det har jag själv sett.

Tydor av katt och ekorre.

Om katten tvättar sig, kommer det främmande. Om en svart katt springer över vägen, betyder det olycka. - Om en ekorre springer över vägen och tillbaka igen, betyder det olycka. - Om en katt tvättar sig om nosen, kommer det näsevist främmande.

En spiritus.

Daniel Jösse hade en krypare i en dosa. Den kallade han för sin

spiritus.

Ifyll endast ovanstående uppgifter!

M. 9979: //.

Landskap: Småland Upptecknat av: Leif Eeg-Olofsson
Härad: Västra Adress: St. Alg. 6, Lund
Socken: Nydala Berättat av: Karl Gustaf Andersson
Uppteckningsår: 1945 Född år 1862 i Nydala

De sista stråna på åkern.

De sista stråna på åkern skulle en lämna åt tomten Också åt glosen.

Tydor av julbrasan.

När en brand blev kvar efter de andra i julbrasan, betydde det olycka

Tiggeri före jul.

I Hjlms socken gick de omkring tredje dan för jul och tiggde julkakor. Men dem behöll de inte själva utan gav åt de fattiga. Det har jag själv varit med om som pojk. Jag fick så mycket, så jag knappt orka bära det. På somliga ställen fick jag både två och tre kakor.

Förklaring på vita vågor i Rusken.

När det gick vita vågor på Rusken, sa folk, att nu hade Feuk på Carlsnäs släppt ut sina får.

Föreställningar om åskan.

Tor körde med två hästar (somliga sa bockar). Ju värre han körde, ju värre dundra det. När han slår sina hästar, blixtrar det. - När åskan gick, sa folk: Gofar låter höra sig.

Fyll endast ovanstående uppgifter!

M. 9979:12.

Landskap: Småland Upptecknat av: Leif Eeg-Olofsson
Härad: Västra Adress: St. Alg. 6, Lund
Socken: Nydala Berättat av: Karl Gustaf Andersson
Uppteckningsår: 1945 Född år 1862 i Nydala

Källdrickning.

Valborgsmässoafton skulle en gå och dricka i en helig källa eller i en bäck, som rann åt norr.

Dagar för bön-och linsådd. (jmf 9982:4)

Bönor skulle sås ^{18/5} Bedadan, ^{20/5, 21/5, 22/5} linet på Erikdan.

Första metardan.

Första metardan var helig torsdag.

Majstång i Nydala.

✓ Majstång vid midsommar har det alltid funnits. Den kallades också för menträd. Vilket träd som helst kunde en ta, men björk var vanligast. Det högs ner och kvistades i skogen, för då var det lättare att få hem. Det blev lagt på bockar och kläddes med allt slags grönt. I toppen var det ett kors med kransar. Somliga tog ner den efter ett par dar, andra om åtta dar. Då var ju det gröna visset. En tog ny stång varje år.

Ifyll endast ovanstående uppgifter!